

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

جہاں حدیث حسرت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چهل حدیث حسرت

نویسنده:

حسین ایرانی

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	چهل حدیث حسرت
۷	مشخصات کتاب
۷	اشاره
۹	فهرست
۱۲	اللّٰهُمَّ تقبل منا واجعلنا من المنتظرين
۱۴	مقدمه
۱۷	عوامل حسرت زا
۱۷	دنیا گرایی
۱۹	صرف مال در غیر راه و رضای خدا
۲۰	عالم غیر عامل
۲۲	غفلت
۲۳	ترک ذکر خدا
۲۴	آرزوهای طولانی
۲۵	نپذیرفتن نصیحت
۲۵	ناشکیبایی
۲۵	ترک زیارت امام علیه السلام
۲۶	بیکاری و بیهودگی
۲۷	تفریط
۲۷	نداشتن شفیع
۲۸	کفر و دشمنی با خدا
۲۹	ترک تعدیل تمایلات
۲۹	انکار ولایت علی علیه السلام
۳۳	عوامل حسرت زدا

۳۳	زیارت امام حسین علیه السلام
۳۳	احتیاط و تدبیر صحیح
۳۴	أنس با قرآن
۳۴	فراموشی
۳۵	توبه به موقع
۳۵	صبر و شکیبایی
۳۶	حسرت پسندیده
۳۷	دعا بر عدم وقوع در حسرت
۳۹	فهرست منابع
۴۰	درباره مرکز

چهل حدیث حسرت

مشخصات کتاب

سرشناسه: ایرانی حسین ۱۳۲۵ - ۱۳۸۷.

عنوان و نام پدیدآور: چهل حدیث حسرت / تالیف حسین ایرانی .

مشخصات نشر: قم: مسجد مقدس جمکران ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری: ۳۲ص؛ ۱۱/۵×۱۶/۵س م.

شابک: ۲۰۰۰ ریال ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۳-۱۹۰-۲

یادداشت: کتابنامه:ص. ۳۲.

شناسه افزوده: مسجد جمکران (قم)

شماره کتابشناسی ملی: ۱۷۴۴۰۳۴

ص: ۱

اشاره

فهرست

مقدمه ۷

عوامل حسرت‌زا

- دنیاه‌گرایی ۱۰
- صرف مال در غیر راه و رضای خدا ۱۲
- عالم غیر عامل ۱۳
- غفلت ۱۵
- ترک ذکر خدا ۱۶
- آرزوهای طولانی ۱۷
- نپذیرفتن نصیحت ۱۸
- ناشکیبایی ۱۸
- ترک زیارت امام علیه السلام ۱۸
- بیکاری و بی‌په‌ودگی ۱۹

۲۰	تفریط.....
۲۰	نداشتن شفیع.....
۲۱	کفر و دشمنی با خدا.....
۲۲	ترک تعدیل تمایلات.....
۲۲	انکار ولایت علی <small>علیه السلام</small>

عوامل حسرت زدا

۲۶	زیارت امام حسین <small>علیه السلام</small>
۲۶	احتیاط و تدبیر صحیح.....
۲۷	أنس با قرآن.....
۲۷	فراموشی.....
۲۸	توبه به موقع.....
۲۸	صبر و شکیبایی.....
۲۹	حسرت پسندیده.....
۳۰	دعا بر عدم وقوع در حسرت.....
۳۲	فهرست منابع.....

اللَّهُمَّ تقبل منا واجعلنا من المنتظرين

تقديم به تنهای تنها

تنها تالی و ترجمان کتاب الله

تنها تبلور تبارک و طاها

تنها طرید شریذ (رانده و آواره)

از عترت نبی صلی الله علیه وآله

تنهایی که سال ها در حسرت رؤیت آفتاب رویش سوختیم

تنها پگاه امید و امنیت و عدالت در سراسر عالم

حضرت حجه بن الحسن العسکری (عج)

و به نایب منصور و مؤیدش حضرت آیه الله العظمی خامنه ای

(ادم الله ظلّه الی طلوع طلعه)

ان شاء الله

ص: ۵

ناهنجاری های اخلاقی و مفساد اجتماعی بیشتر از جهل و غفلت از قیامت و روز حسابرسی به انگیزه ها و اعمالی خرد و کلان انسان هاست، گردابی که به نوعی همگان را تهدید می کند و گناه به گناه و تباهی می کشاند، فراموش نمودن مبدأ، معاد، خدا و آخرت می باشد.

عامل عمده اضطرابها و ناآرامی های روانی و نگرانی های نسل امروز، ریشه در جدایی از خدا و بی توجهی به حیات جاوید دارد.

طغیان ها و ستمگری ها و سلطه طلبی ها غالباً معلول بی رنگ شدن باورهای مذهبی و عدم تعمیق آموزه های صحیح دینی و بی خبری از عذاب ها و افسوس های فرداهای بی بازگشت می باشد.

حسرت های بی ثمر به فرصت ها و لحظه های طلایی حیات برباد رفته!

پشیمانی از خارهای کشته که می شد به جای آنها نهال نیکی کاشت و با درک کرامت انسان به اطاعت حق و خدمت به خلق پرداخت!

دریغ و افسوس بر سپری ساختن زمان و زندگی در خسران هرزگی و بیهودگی. «وَالْعَصْرِ * إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ» (۱)

زمان و لحظه هایی که با هیچ قدرت و قیمتی نمی توان باز گرداند!

آری ای برادر و ای خواهر و عزیز آفرینش!

ص: ۷

در هر روز و هر ساعت و ثانیه ممکن است عمر ما پایان یابد و چراغ حیاتمان خاموش گردد، علی علیه السلام می فرماید: «نَفْسُ الْمَرْءِ خَطَاةُ الْيَوْمِ» (۱)، نفس های آدمی گامهایی است به سوی مرگ او؛ و با آمدن ناگهانی مرگ در هاله های حسرت و ندامت گرفتار آئیم که چرا!!!

پیشوایان و امامان معصوم و مهربان و آگاه ما، چالش های پیش روی انسان را پیش بینی و عوامل حسرت آفرین را هشدار داده اند، تا جایی که نه تنها در دعایشان از خداوند می خواستند تا گرفتار حسرتها و حسرت زها نشوند بلکه حسرت ها را با حساسیت خاص خاطر نشان می نمودند، بگونه ای که علی علیه السلام در وصیتش به امام حسین علیه السلام می فرماید: «أَيُّ بُنَى كَمْ نَظَرَهُ جَلْبَتِ حَسْرَةٍ وَكَمْ مِنْ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً» (۲)، فرزندم چه بسا یک نگاه باعث حسرت گردد و سخنی سلب نعمت کند! (حتی در نگاه و نظر هم دقت کن تا برای تو علم و عبرت باشد نه آلودگی و گناه که حسرت زا است). باشد که بخود آئیم، بیندیشیم و با توبه و توکل برنامه ریزی جامع و صحیح داشته فرصت ها را آگاهانه تدبیر کنیم تا به خوشبختی و کمال و سعادت جاوید برسیم ان شاء الله.

ص: ۸

۱- نهج البلاغه، حکمت ۷۴.

۲- بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۲۳۸.

اگرچه یکی از اسامی روز قیامت، «یوم الحسره» است و در قرآن مکرر سخن از حسرت (۱) به میان آمده است و نزدیک به ده بار این واژه و همچنین الفاظی با این معنا (همانند یا ویلتی، ...) در موارد متعدد و برای گروه‌های مختلف بکار رفته و گاه خود حسرت مخاطب قرار داده شده است لیکن کتاب حاضر با رویکرد روایات و از منظر احادیث اهل بیت علیهم السلام بحث حسرت را بررسی و تقدیم می‌کند.

امید آنکه مرضی خدا و حضرت ولیّ عصر مهدی موعود (عج) بوده و همگان را مفید افتد که حضرت رضاعلیه السلام می‌فرماید: «لو علموا محاسن کلامنا لاتبعونا» (۲)، هرگاه زیبایی‌های سخن ما را بدانند و ببینند تبعیت و پیروی ما کنند (و به سعادت و فیروزی برسند) و در زیارت جامعه کبیره می‌خوانیم «کلامکم نورٌ و امرکم رشد» (۳)، سخن شما نور (زداینده تاریکی‌ها و تباهی‌ها و نمایانگر راه سعادت به آدمیان) است و دستورات شما هدایتگر و موجب رشد و کمال می‌باشد.

مؤلف: حسین ایرانی

ص: ۹

۱- حسرت به معنای اندوه بر آنچه از دست رفته و پیشمانی به بار آورده می‌باشد، ر.ک. به مقایس اللغه، ج ۲، ص ۶۲، مفردات راغب و فرهنگ قرآن و ...

۲- بحار الانوار، ج ۲، ص ۳۰.

۳- مصابیح الجنان.

(۱)

قال النبی صلی الله علیه وآله: «إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ نِدَامَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ»؛^(۱) «پشیمان ترین مردان در روز قیامت کسی است که آخرت خود را به دنیای دیگری بفروشد.»

(۲)

عن علی علیه السلام: «إِيَّهَا النَّاسُ إِنْ الدُّنْيَا حُلُوهُ خَضِرَهُ ... وَسُتُورُ ثَغْدًا اقْوَامًا النَّدَامَةَ وَالْحَسْرَةَ بِأَقْبَالِهِمْ عَلَيْهَا وَتَنَافُسَهُمْ فِيهَا وَحَسَدَهُمْ وَبَغْيَهُمْ عَلَى أَهْلِ الدِّينِ»؛^(۲) «ای انسان ها همانا دنیا حلوه خضره ... و ستورث غداً اقواماً الندامه و الحسره باقبالهم عليها و تنافسهم فيها و حسد هم و بغیهم علی اهل الدین»؛ ... لیکن برای گروه ها و اقوامی حسرت و پشیمانی باقی می گذارد بخاطر گرایش و روی آوردنشان به دنیا (دنیای مادی را هدف قرار داده، نه وسیله برای آخرت و عبادت و عدالت و خدمت) و رقابت در آن و حسادت و ستمشان بر دینداران.»

ص: ۱۰

۱- میزان الحکمه، کنز العمال، ح ۱۴۹۳۶.

۲- بحار الانوار، ج ۳۲، ص ۲۳۴.

عن امیرالمؤمنین علیه السلام: «فإنه من أثر الدنيا علينا عظمت حسرتة»؛^(۱) وقال الله تعالى: «يا حسرتي على ما فرطت في جنب الله»؛^(۲) «پس حقیقت قصه این است، آنکه دنیا را بر ولایت و (محبت و اطاعت) اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله برگزیند، حسرت و افسوس بر او سنگین خواهد بود و خداوند متعال می فرماید: «ای وای و دریغها بر من به خاطر آنچه در امر خدا کوتاهی کردم.»

قال علی علیه السلام: «من كانت الدنيا همته اشتدت حسرته عند فراقها»؛^(۳) «کسی که همت و هدفش دنیا و زندگی مادی باشد، هنگام فراق و جدایی از آن سخت ترین حسرت و افسوس را خواهد داشت.»

عن الصادقین علیهما السلام: «من كثر اشتباكه بالدنيا كان اشد لحسرتة عند فراقها»؛^(۴) «کسی که فراوان گره خورد و درآمیزد با دنیا،

۱- بحار الانوار، ج ۶۸، ص ۶۲؛ نهج الفصاحه، ح ۵۸۹.

۲- سوره زمر، آیه ۵۶.

۳- بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۳۷۶.

۴- بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۵۴.

شدیدترین حسرتها را هنگامه جدایی آن خواهد داشت.»

صرف مال در غیر راه و رضای خدا

(۶)

قال علی علیه السلام: «إِنَّ أَعْظَمَ الحسرات یوم القیامه حسره رجلٍ کسب مالا فی غیر طاعه الله فورثه رجلاً فانفقه فی طاعه الله سبحانه فدخل به الجنة ودخل الاوّل النار»؛^(۱) «به راستی بزرگترین حسرت‌ها در روز رستاخیز، حسرت شخصی است که مالی را از راه حرام به دست آورده و آن را کسی به ارث گذاشته که در راه عبادت و اطاعت خدای سبحان صرف کرده و به سبب آن به بهشت رود و شخص اولی به خاطر همان مال به دوزخ وارد شود.»

(۷)

قال علی علیه السلام: «إِنْ أَخَسَرَ الناس صَفَقَةً وَأَخْبِيَهُمْ سَعِيًّا رَجُلٌ أَخْلَقَ بدنه فی طلب ماله ولم تُساعده المقادیر علی إرادته فنُخرج من الدنیا بحسرتة وقدم علی الاخره»؛^(۲) «به راستی زیانمندترین مردم در معاملات و ناامیدترین آنها در تلاش، کسی است که خود را در به دست آوردن مال فرسوده کرده

ص: ۱۲

۱- بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۱۲ و نهج البلاغه، حکمت ۴۲۹.

۲- نهج البلاغه، حکمت ۴۳۰.

ولی مقدرات، او را در رسیدن به خواسته اش یاری نکرده، پس از دنیا با حسرت آن بیرون رفته و در آخرت با گناه آن قدم نهاد.»

(۸)

قال الباقر عليه السلام: «وَإِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَشْرَةً مَنْ وَصَفَ عَدْلًا وَآتَى جَوْرًا»؛ (۱) «قطعاً شدیدترین حسرت و افسوس در روز قیامت برای کسی است که (در گفتار) توصیف عدل و عدالت کند لیکن به دیگران ظلم و ستم کند.»

(۹)

عن العالم عليه السلام: «... إذا وصف الإنسان عدلاً وخالفه إلى غيره فرأى يوم القيامة الثواب الذي هو واصفه لغيره عظمت حسرتة»؛ (۲) «انسانی که توصیف عدالت کند و با دیگران رفتار ننماید، وقتی در روز رستاخیز ثواب عدلی که تعریف نموده برای غیر خود ببیند، حسرت و افسوس او عظیم و بزرگ گردد.»

عالم غیر عامل

(۱۰)

قال علي عليه السلام: «فاعلموا عباد الله إن العالم العامل بغير علمه كالجاهل الحائر الذي لا يستفيق من جهة بل الحجه عليه

ص: ۱۳

۱- بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۱۸۸.

۲- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۸۳.

اعظم وهو عند الله الوم والحسره ادوم على هذا العالم»؛(۱) «دانشمندی که به غیر علمش عمل کند همانند جاهل سرگردانی است که هرگز از جهل به هوش نمی آید بلکه حجت بر آن عالم عظیم تر و حسرت او ثابت تر و در پیشگاه خدا سزاوار سرزنش بیشتر می باشد.»

(۱۱)

عن امیرالمؤمنین علیه السلام: «انه حدّث عن النبیّ انه قال: العلماء رجلاّن، رجلٌ عالمٌ اخذ بعلمه فهذا ناج و رجل تارك لعلمه فهذا هالك ... وإنّ اشدّ الناس ندامهً وحسره رجل دعا عبداً الى الله سبحانه فاستجاب و قَبِلَ منه فاطاع الله فادخله الجنة وادخل الداعی النار بترکه علمه»؛(۲) «از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: دانشمندان دو دسته اند، عالمی که به علمش عمل کند پس نجات یابد و دانشمندی که به علم خود (علم دین) عمل نکند و آنرا رها نماید در نتیجه به هلاکت افتد و به سعادت نرسد و شدیدترین مردم از حسرت و پشیمانی کسی است که دیگری را به خدای سبحان دعوت کند و او بپذیرد و اطاعت خدا کرده، داخل بهشت شود و لیکن

ص: ۱۴

۱- بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۲۹۱ و نهج البلاغه، خطبه ۱۱۰.

۲- بحار الانوار، ج ۲، ص ۳۴ و ۱۰۶.

دعوت کننده خود بخاطر ترک علمش وارد دوزخ گردد.»

(۱۲)

عن النبی صلی الله علیه وآله: «أشد الناس حسرةً يوم القيامة رجلٌ أمکنه طلب العلم فی الدنيا فلم یطلبه و رجلٌ علم علماً فانتفع به مَنْ سَمِعَهُ دُونَهُ»؛^(۱) «دو کس در قیامت از همه مردم بیشتر حسرت خورند، یکی آنکه در دنیا برای تحصیل علم فرصت داشته و دنبال آن نرفته است و دیگر شخصی که دانشی به دیگری آموخته و از آن بهره مند شده لیکن خود او بی بهره مانده است.»

غفلت

(۱۳)

قال علی علیه السلام: «وَمَنْ غفل وَتَبَّ علی ظهره و حسبَ عَیِّهِ رُشداً وَعَزَّتْهُ الأمانی وَأَخَذَتْهُ الحسره اذا انقضی الامر وانكشف عنه الغطاء»؛^(۲) «و کسی که غفلت ورزد عقب گرد کرده و گمراهیش را هدایت و رشد پندارد و آرزوها او را بفریبد و حسرت و افسوس او را فراگیرد آنگاه که عمرش به پایان رسد و پرده غفلت و جهل (به حقایق) کنار زده شود.»

ص: ۱۵

۱- نهج الفصاحه، ح ۳۰۵.

۲- نهج الفصاحه، ص ۶۸، ح ۳۸۳.

قال امير المؤمنين عليه السلام: «... والفسق على اربع شعب، على الجفاء والعمى والغفله والعتو... ومن غفل غرته الامانى واخذته الحسره اذا انكشف الغطاء وبدا له من الله ما لم يكن يحتسب»؛(۱) «... و فسق چهار شعبه دارد، جفا، کور دلی و غفلت و سرکشی ... و آنکه غفلت ورزد آرزوها او را بفریبند و حسرت و افسوس او را فرا گیرد زمانی که پرده ها(ی مادی) برداشته شود و آنچه به حساب نمی آورد از سوی خداوند به او آشکار گردد.»

ترک ذکر خدا

عن النبي صلى الله عليه وآله: «ما من ساعه تمرُّ بابنِ آدمٍ لم يذكر الله فيها إلا حسرَ عليها يومَ القيامة»؛(۲) «ساعتی بی ذکر خدا بر آدمیزاد نمی گذرد جز آنکه در روز قیامت بر آن حسرت می خورد.»

عن ابي عبد الله عليه السلام قال رسول الله صلى الله عليه وآله: «ما من قوم اجتمعوا في مجلسٍ فلم يذكروا الله عزوجل ولم يصلوا على نبيهم إلا

۱- نهج الفصاحه، ص ۷۲، ح ۱۲۲.

۲- نهج الفصاحه، ح ۲۶۷۷.

كَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسَ حَسِيرَةً وَوَبَالًا عَلَيْهِمْ»؛^(۱) امام صادق علیه السلام از پیامبر صلی الله علیه وآله نقل می فرماید: «هر قوم و گروهی در جلسه و مجلسی اجتماع کنند و یاد خدا نمایند و بر پیامبرشان درود نفرستند، این مجلس برای آنان موجب حسرت و گرفتاری خواهد شد.»^(۲)

آرزوهای طولانی

(۱۷)

قال علی علیه السلام: «واعلموا عباد الله انّ الأمل يذهب العقل ويكذب الوعد ويورث الحسرة فاكذبوا الأمل فإنه عرور»؛^(۳) «بندگان خدا آگاه باشید و بدانید که آرزوهای دراز عقل و اندیشه را می برد و وعده ها را به کذب کشانده، غفلت را تحریک و تشدید می کند و حسرت و افسوس (بی ثمر) را باقی گذارد و نتیجه دهد، پس آرزوها را تکذیب نموده (از خود دور و ترک نمایید) چرا که آرزوها سخت فریبگیرند.»

ص: ۱۷

۱- مکارم الاخلاق، ص ۳۱۸.

۲- در واقع اسلام می خواهد جامعه انسانی بر محور خدا و حق گرایی و الگوی همه ارزش ها (پیامبر صلی الله علیه وآله) به دور از بیهودگی و تباهی و شرک و شیطان حرکت نماید و به سعادت و کمال برسد.

۳- بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۲۹۳ و ج ۷۸، ص ۳۵.

(۱۸)

عن علی علیه السلام: «اما بعد فانّ معصیه الناصح الشفیق العالم المجرب تورث الحسرہ وتعقب الندامه»؛ (۱) «به راستی نافرمانی نصیحت کننده مهربان و عالم با تجربه باعث حسرت می شود و پشیمانی ها به دنبال خواهد داشت.»

ناشکیبایی

(۱۹)

قال النبی صلی الله علیه وآله: «صنایع المعروف تقی مسارع السوء... ومین لم یتغز بعزاء الله تقطعت نفسه حسرات (علی الدنیا)»؛ (۲) «انجام امور خوب و خیر از حوادث بد و ناگهانی حفظ می کند... و آنکه دلداری و تسلا ندهد خود را به آنچه خدا تسلا داده است (فرموده و بشر الصابرین) خویشان را با افسوس ها و حسرت ها قطعه قطعه کند.»

ترک زیارت امام علیه السلام

(۲۰)

عن ابا عبد الله علیه السلام: «... إنه آتاه رجلٌ فقال هل یزار والدک

ص: ۱۸

۱- نهج البلاغه، خطبه ۳۵ و بحار الانوار ج ۳۳، ص ۳۲۲.

۲- بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۱۷۲.

فقال نعم، فقال فما لِمَن يزوره؟ قال الجنة إن كان تأتم به قال فما لمن تركه رغبه عنه قال الحسره يوم الحسره؛^(۱) «شخصی نزد امام صادق علیه السلام آمد و پرسید آیا شما به زیارت پدرت می روی؟ فرمود: بلی پس گفت: پاداش آنکه به زیارت و دیدار او رود چیست؟ حضرت فرمود: بهشت اگر او را به امامت پذیرد. بعد پرسید اگر از روی بی میلی زیارت او را ترک کند چه جزایی دارد؟ امام صادق علیه السلام فرمود: حسرت و افسوس فراگیر در روز حسرت (قیامت).»

بیکاری و بیهودگی

(۲۱)

قال علی علیه السلام: «واعلم أن الدنيا دار بلیهٍ لم یفرغ صاحبها قط فیها ساعه إلا كانت فرغته علیه حسره یوم القیامه»؛^(۲) «و بدان که دنیا سرای آزمایش و ابتلائات است، هر کس ساعتی در آن فراغت یابد و دست از کار بکشد، همین ساعت بیکاری و بیهودگی موجب حسرت و دریغ در قیامت خواهد شد.»

ص: ۱۹

۱- بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۱۰۱.

۲- نهج البلاغه، نامه ۵۹ و بحار الانوار، ج ۳۳، ص ۵۱۱.

عن ابی عبداللہ علیہ السلام: «عن آباءہ اِنَّ امیر المؤمنین عَلَّم اصحابہ فی مَجْلِس ... اِیاکُم وَالتَّفْرِیطِ فَتَنَعُ الحَسِرَہ (فانہ یُورث الحَسِرَہ) حِینَ لَا تَنفَعُ الحَسِرَہ»؛^(۱) «امام صادق علیہ السلام از پدرانش نقل می فرماید کہ امیر المؤمنین علیہ السلام در جلسہ ای یارانش را آموزش می داد ... بترسید و دوری کنید از تفریط (کوتاهی و کم کاری) چرا کہ موجب حسرت و افسوس شود زمانی کہ حسرت ها هیچ ثمر و نتیجہ ای ندارد.»

نداشتن شفیع

عن الباقر علیہ السلام: «... وذلك أن أهل النار لو لم يروا يوم القيامة الشافعين.. لما تعاضمت حسراتهم ولا صدر عنهم هذا المقال.. لكنهم لم يروا شافعياً يشفع فيشفع وصديقاً يشفع لصديقه فيشفع عظمت حسرتهم عند ذلك وقالوا فما لنا من شافعين»؛^(۲) «دوزخیان اگر در قیامت شفاعت کنندگان را نبینند

۱- بحار الانوار، ج ۱۰، ص ۹۵.

۲- بحار الانوار، ج ۱۰، ص ۴۳۱.

حسرت هایشان عظمت نیابد و لکن وقتی شفیعان را می بینند که شفاعت می کنند و پذیرفته می شود و دوستی بر دوستش شفاعت می کند و پذیرفته می گردد در این هنگام حسرت و افسوس شان افزون و عظیم شود و می گویند: ما شفاعت کننده نداریم!»

کفر و دشمنی با خدا

(۲۴)

قال السجاد علیه السلام: «عن النبی: ... فیکون موته بِأَشَدِّ حَسْرَةٍ وَأَعْظَمُ أَسْفٍ»؛ (۱) «وقتی ملک الموت منازل عذاب کافر را به او می نمایاند) مرگش با شدیدترین حسرت و عظیم ترین افسوس همراه خواهد شد.»

(۲۵)

عن النبی صلی الله علیه وآله: «اِذَا حُمِّلَ عِدُوُّ اللَّهِ إِلَى قَبْرِهِ ... فَأَنَّى قَدْ بُشِّرْتُ بِالنَّارِ وَالذَّلِّ وَالصِّغَارِ وَغَضَبِ الْعَزِيزِ الْجَبَّارِ وَاحْسَرَتَاهُ عَلَى مَا فَرَطْتَ فِي جَنْبِ اللَّهِ (ای فی طاعه الله)»؛ (۲) «هنگامی که دشمن خدا را به سوی قبرش می برند، می گوید: من به آتش و ذلت و حقارت و خشم خدای عزیز و جبار بشارت داده شدم،

ص: ۲۱

۱- بحار الانوار، ج ۶، ص ۱۹۰.

۲- بحار الانوار، ج ۶، ص ۲۵۸.

ای دریغا و واحسرتا! بر آنچه از فرمانبرداری خداوند کوتاهی کردم و فرو گذاشتم.»

ترک تعدیل تمایلات

(۲۶)

قال علی علیه السلام: «والنفاق علی اربع دعائم علی الهوی ... وَمَنْ لَمْ يَغْدِلْ نَفْسَهُ عَنِ الشَّهَوَاتِ خَاضَ فِي الْحَسِرَاتِ وَسَبَّحَ فِيهَا»؛^(۱) «نفاق به چهار ستون قرار دارد، بر هوای نفس ... و کسی که نفس خود را از تمایلات و کششهای حیوانی تعدیل و کنترل نکند، در حسرت ها و افسوس ها فرو رود و در آنها شناور شود.»

انکار ولایت علی علیه السلام

(۲۷)

عن ابی جعفر علیه السلام قال: «لَقِنُو اموتاكم لا-اله الا-الله فانها انيس للمؤمن حين يَمْرُقُ من قبره، قال لی جبرئیل یا محمد لو ترى لهم حين يمرقون من قبورهم ينفضون التراب عن رؤسهم وهذا يقول: لا الله الا الله والحمد لله مبيض وجهه وهذا يقول یا حسرتی علی ما فرطت فی جنب الله (یعنی فی ولایه علی) مسود وجهه»؛^(۲) «امام باقر علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه وآله نقل می کند که

ص: ۲۲

۱- بحار الانوار، ج ۴۷، ص ۳۸۴.

۲- بحار الانوار، ج ۷، ص ۲۰۰.

فرمود: به مردگانتان «لا اله الا الله» را تلقین کنید زیرا هنگامی که مؤمن از قبر خارج می شود انیس و همنشین او خواهد بود. جبرئیل علیه السلام به من گفت: ای محمد صلی الله علیه وآله وقتی مشاهده کنی مؤمنان را که هنگام بیرون آمدن از قبرها، خاک از سرهایشان دور می کنند و این دسته می گویند: «لا اله الا الله والحمد لله» در حالی که رو سفید و زیبا چهره اند و دسته دیگر می گویند: ای دریغ و افسوس! بر آنچه در کار خدا کوتاهی کردم (یعنی در امر ولایت و محبت علی علیه السلام) در حالی که سیه روی و نا زیبا بند.»

(۲۸)

عن ابی ذر رحمه الله قال: «قال النبی: یا اباذر یؤتی بجاهد علی وولایتہ یوم القیامہ اصم و ابکم و اعمی ... ینادی یا حسرتی علی ما فرطت فی جنب الله و یلقى فی عنقه طوق من النار»؛ (۱) «پیامبر صلی الله علیه وآله فرمود: ای ابوذر! منکر ولایت حق و حضرت علی علیه السلام در قیامت آورده می شود در حالی که کر و لال و کور است ... و فریاد می زند ای دریغا! نسبت به آنچه در امر خدا کوتاهی کردم و بر گردنش طوقی از آتش افکنده شود.»

ص: ۲۳

عن ابی الحسن علیه السلام: «إِنَّ وِلايَهِ عَلِيٍّ لَتَذَكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ الْعَالَمِينَ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ وَإِنَّ عَلِيًّا لَّحَسْرَةٌ عَلَيَّ الْكَافِرِينَ، وَإِنَّ وِلايَتَهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ»؛^(۱) «به راستی که ولایت علی علیه السلام یادآوری و گذرنامه است برای پرهیزکاران دانا و ما می دانیم قطعاً در میان شما کسانی هستند که این امر را تکذیب می کنند و هر آینه علی بن ابی طالب موجب حسرت بر کافرین است (در روز قیامت) و به راستی که ولایت او حقّ یقین است.»

(۳۰)

سألت ابا جعفر علیه السلام عن قول الله: «وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ»^(۲) قال: «هم والله اولياء فلان وفلان وفلان اتخذوهم ائمه دون الامام الذي جعله الله للناس اماماً فذلك قول الله «... كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسِرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ»^(۳)؛^(۴) راوی از امام باقر علیه السلام در باره کلام خدا «و برخی مردم غیر خدا را مانند خدا گیرند و همانند خدا

ص: ۲۴

۱- بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۱۰۳ و ۱۵۰.

۲- سوره بقره، آیه ۱۶۵.

۳- سوره بقره، آیه ۱۶۷.

۴- بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۱۳۷.

آنها دوست می دارند» سؤال کرد، حضرت فرمود: «اینان به خدا قسم دوستان فلانی و فلانی و فلانی اند که آنها را امام خود برگزیدند غیر از امامی که خداوند برای مردم پیشوا قرار داده است و در نتیجه «این گونه خداوند کردارشان را مایه حسرت و پشیمانی آنان نماید و آنها را از عذاب آتش جهنم نجات نباشد.»

ص: ۲۵

(۳۱)

عن ابی عبدالله قال: «من زار قبر الحسین فی کل جمعه غفر له البئہ ولم یخرج من الدنیا وفی نفسه حسره منها وکان مسکنه فی الجنه مع الحسین بن علی»؛^(۱) «هر کس مزار امام حسین علیه السلام را در هر جمعه زیارت کند گناهانش بخشیده شود و با حسرت از دنیا خارج نمی شود (نمی‌رود) و محل سکونتش در بهشت کنار امام حسین علیه السلام خواهد بود.»

احتیاط و تدبیر صحیح

(۳۲)

عن ابی الحسن الثالث: «أذکر حسرات التفریط باخذ تقدیم الحزم»؛^(۲) «یادآور حسرت های تفریط و کوتاهی و تقصیرها را با گرفتن جانب احتیاط و جامع نگری و برنامه ریزی صحیح.»

ص: ۲۶

۱- بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۹۶.

۲- بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۲۵۵.

قال النبي صلى الله عليه وآله: «ان اردتم عيش السعداء وموت الشهداء والنجاه يوم الحسره والظلم يوم الحرور والهیدی يوم الضلاله فادرسوا القرآن فإنه كلام الرحمن وحرز من الشيطان ورجحان في الميزان»؛^(۱) «اگر خواهان زندگی سعادت‌مندان و مرگ شهیدان و نجات در روز حسرت و سایبان در گرمای شدید قیامت و راهیابی در روز گمراهی هستید، پس قرآن را فرا بگیرید و تمرین کنید، چرا که آن کلام خدای رحمان و پناه و در امان ماندن از شر شیطان و عامل امتیاز در میزان اعمال است.»

فراموشی

عن الصادق عليه السلام: «يا مفضل... فإنه لو لا النسيان لما سلاحدُ عن مُصيبه ولا انقضت له حسه»؛^(۲) «اگر نسیان و فراموشی نبود، هیچگاه مصیبت را تسلی بخش نبوده و حسرت و دریغ آن پایان نداشت.»

ص: ۲۷

۱- بحار الانوار، ج ۱۹، ص ۹۲.

۲- بحار الانوار، ج ۹۲، ص ۱۹.

قال النبي صلى الله عليه وآله: «القرآن مَأْدُبُهُ اللَّهُ فَتَعَلَّمُوا مِنْ مَأْدُوبِهِ اللَّهُ مَا اسْتَيْطَعْتُمْ، تَعَلَّمُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَآلَ عِمْرَانَ فَإِنَّ أَخَذَهُمَا بَرَكَهٌ وَتَزَكَّيَهُمَا حَشْرَهُ»؛ (۱) «قرآن سفره و میهمانی خداوند است پس هر قدر می توانید بیاموزید از سفره (نامتناهی) خدا بهره بگیرید. سوره بقره و آل عمران را یاد بگیرید چرا که اخذ آن دو (فرا گرفتن و عمل به آن دو) برکت است و رها کردن آن دو حسرت زا است.»

توبه به موقع

قال علي عليه السلام: «فَرَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَدَّمَ تَوْبَتَهُ ... فَيَا لَهَا حَسِيرَةً عَلِي ذِي غَفْلَةٍ أَنْ يَكُونَ عُمْرُهُ عَلَيْهِ حُجَّةً وَأَنْ تُؤَدِيَهُ أَيَّامَهُ إِلَى شَقْوَةٍ»؛ (۲) «رحمت خدا بر بنده ای که توبه اش را مقدم دارد ... ای حسرت و افسوس بر غافلی که عمرش دلیلی بر ضد او باشد و روزگارش او را به بدبختی و شقاوت بکشاند.»

صبر و شکیبایی

عن علي عليه السلام: «... وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لِعِبَادًا قُلُوبَهُمْ مَعْلُوقَةٌ

ص: ۲۸

۱- بحار الانوار، ج ۹۲، ص ۲۶۸.

۲- نهج البلاغه، خطبه ۶۴ و بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۳۳۷.

بالآخره و ثوابها ... فصبروا ایاماً قصاری لطول الحسره يوم القيامة»؛^(۱) «و به راستی خدای عزیز و جلیل را بندگانی است که دل هایشان به آخرت و ثواب آن تعلق و توجه دارد ... پس روزها و زمان کوتاهی را شکیبایی کردند به خاطر طولانی بودن حسرت روز قیامت.»

(۳۸)

عن علی علیه السلام: «ان الدنيا قد ارتحلت مدبره ... قبلوا الیسیر من الله فی المعاش وهو القوت فصبروا ایاماً قصاری لطول الحسره يوم القيامة»؛^(۲) «به راستی دنیا کوچ کرده به سرعت می گردد ... آنان معاش اندکی باندازه قوت را پذیرفتند. پس دورانی کوتاه صبر و شکیبایی کردند به خاطر دور ماندن از حسرت طولانی روز رستاخیز.»

حسرت پسندیده

(۳۹)

قال ابو عبد الله علیه السلام: «رَحِمَ اللهُ شِيعَتَنَا، وَاللَّهِ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ فَقَدْ وَاللَّهِ شَرَكْنَا فِي الْمَصِيبَةِ بِطُولِ الْحُزْنِ وَالْحَسْرَةِ»؛^(۳) «رحمت خدا بر شیعیان ما به خدا سوگند مؤمنان واقعی آنانند، چرا که به خدا

ص: ۲۹

۱- بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۱۴۰.

۲- بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۱۴۰.

۳- بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۲۲۲.

در مصیبت ها با ما شریکند به خاطر تحمّل اندوه و حسرت فراوان.»

(۴۰)

و قال امیر المؤمنین علیه السلام: «تحففوا تلحقوا... وتحسر سلمان الفارسی عند موته فقیل له علام تأسفک یا ابا عبد الله؟ قال لیس تأسفی علی الدنيا ولكن رسول الله عهد الینا وقال لیکن بلغه احد کم کزاد الراكب واخاف ان نکون قد جاوزنا امره وحولی هذه الاوساد و اشار الی ما فی بینه وقال هو دست وسیف وجفته»؛ (۱) «سبکبار باشید تا ملحق شوید (راحت به مقصد برسید) و سلمان فارسی رحمه الله هنگام وفاتش در حسرت و افسوس بود، از او پرسیدند بر چی افسوس می خوری؟ گفت: تأسف من بر دنیا نیست. لیکن پیامبر خدا ما را سفارش کرد و فرمود باید معاش روزانه شما مانند توشه مسافر (یک سوار) باشد (ساده و کم) و می ترسم ما از دستور پیامبر تجاوز کرده باشیم.. و اشاره کرد به آنچه در خانه اش که عبارت بود از زیرانداز و لباس (دیگ) و شمشیر و دلو آب!»

دعا بر عدم وقوع در حسرت

(۴۱)

«وکان علیٰ یستغفر سبعین مره فی کل سحر لیلہ یعقب

ص: ۳۰

رکعتی الفجر... اللهم واستغفرک لکل ذنبٍ یعقب الحسره ویورث الندامه ویحبس الرزق ویرد الدعا... ویکون فی القیامه حسره وندامه؛^(۱) «حضرت علی علیه السلام در سحرگاه هر شب بعد نماز صبح (نافله یا واجب) هفتاد بار استغفار می کرد... خدایا و طلب و مغفرت می کنم از تو نسبت به هر گناهی که حسرت و افسوس بیار آورد و روزی را زندانی و دعا را برگرداند (و به اجابت نرساند) و... و در رستخیز حسرت و ندامت شود.»

(۴۲)

وفی دعاء علی بن الحسین علیه السلام: «ولا تجعل عواقب اعمالی حسره یا رب»؛^(۲) «پروردگارا عاقبت و پایان های اعمال مرا حسرت و افسوس قرار مده.»

(۴۳)

عن علی علیه السلام: «فاوجب لی من الجنه منزلاً یغبطنی به الاولون والآخرین لا حسره بعدها»؛^(۳) «خدایا منزل و مقامی را از بهشت برایم مقدر فرما که اولین و آخرین (همگان) به آن غبطه خورند و بعد از آن حسرت و افسوس برای من نباشد.»

ص: ۳۱

۱- بحار الانوار، ج ۸۷، ص ۳۳۰ و بلد الامین، ص ۳۸ - ۴۶.

۲- بحار الانوار، ج ۸۷، ص ۲۹۷.

۳- بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۲۳۷.

فهرست منابع

قرآن مجید

نهج الفصاحه

نهج البلاغه

بحار الأنوار

ميزان الحكمه

كنز العمال

مكارم الاخلاق

بلد الامين

مصاييح الجنان

عيون اخبار الرضا عليه السلام

كتب لغت

تفسير

ص: ۳۲

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

